

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนสมาชิก

กรณีศึกษา: สหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด

โดย

นางศิริลักษณ์ ใจเจริญ

พุทธศักราช 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

ภาควิชา/คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครัวเรือนสมาชิก ได้แก่ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางการศึกษาและพัฒนาจิตใจ และปัญหา ด้านสุขภาพอนามัย และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนสมาชิก ผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรฝาง จำกัด ในตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย ในตำบลม่อนปิ่นมีสมาชิกจำนวน 233 คน ผู้ วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของสมาชิกจากแบบสอบถามความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.1) ซึ่งมี 8 หมวด 39 ตัวชี้ วัด มาทำการสรุปผลหาจำนวนครัวเรือนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มาตรฐานผู้วิจัยจะเป็นผู้เลือกสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ในแต่ละ ตัวชี้วัด แล้วจึง นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยผู้วิจัยเป็นผู้เลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้มี 12 ตัวชี้วัด สามารถแยกเป็นปัญหา ใหญ่ ๆ 3 ด้าน แต่ละด้านมีแนวทางในการแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนสมาชิก ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด โดยครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อ คนน้อยกว่า 20,000 บาทต่อปี และมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพไม่คงทนถาวร ซึ่งมีแนวทางแก้ไขเพื่อ พัฒนา คุณภาพชีวิตครัวเรือนสมาชิก โดยการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเสริมนอกภาคการ เกษตร การปลูกพืชอื่นทดแทนพืชหลัก การให้ข้อมูลข่าวสารในด้านการวางแผนการผลิตและการ

ตลาด การจัดปัญหาแรงงานต่างด้าว ส่งเสริมให้ความรู้ในด้านหลักการ วิธีการ และอุดมการณ์ สหกรณ์ ตลอดจนส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคเป็นการลดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังให้ความรู้ในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาดินเสื่อมและการระบาดของโรคและแมลง โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพแทน ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนและทำให้ผลผลิตเพิ่มและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และอีกส่วนหนึ่งรัฐบาลควรมีมาตรการในการควบคุมการลักลอบการนำเข้าเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ เพื่อป้องกันผลผลิตล้มตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำ

2. ปัญหาทางการศึกษาและพัฒนาจิตใจ เป็นปัญหาที่เด็กจบการศึกษามักบักคับแล้วไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาและไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากครัวเรือนที่ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุต่างๆ ตลอดจนการไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งของคนในครัวเรือน มีแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการชี้ให้คนในครัวเรือนได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับที่สูงๆ มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา เพื่อพัฒนาอาชีพและสร้าง รายได้เพิ่ม อีกทั้งให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในเรื่องของการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ เพื่อหาวิธีการป้องกันให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงชี้ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

3. ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย เป็นปัญหาของการขาดความรู้ในด้านโภชนาการของคนในครัวเรือน ตลอดจนปัญหาด้านการคิดสุราและบุหรี่ มีแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนสมาชิกในด้านสุขภาพอนามัย โดยการให้การศึกษาในด้านโภชนาการที่ถูกต้อง ตลอดจนให้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงผลการบริโภคแบบผิดๆ และชี้ให้เห็นถึงโทษของการดื่มสุราและการสูบบุหรี่ให้คนในครัวเรือนได้รับรู้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Cooperative Economics

MEMBERS' PROBLEMS AND LIFE QUALITY DEVELOPMENT GUIDELINES A CASE STUDY: FANG AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED

By

SIRILUK CHAICHAREAN

NOVEMBER 2001

Chairman : Assistant Professor Dr. Prasert Janyasupab
Department/Faculty: Department of Agricultural Economics and Cooperatives, Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were 1) to examine and analyze members' life quality development problems in the aspects of economy, education and mental development, and health; and 2) to formulate guidelines to develop their quality of life. The respondents were 233 members of Fang Agricultural Cooperative, Limited in Monpin sub-district, Fang district, Chiangmai province, derived by the purposive sampling. The information about the members in the questionnaires of fundamental necessity of life with 8 topics and 39 indicators was studied to find out the households meeting the standard criteria. Those which did not come up to the standard were indepth interviewed for each indicator. The information obtained from the interview was used to form a focus group discussion, in which members were selected to participate by the researcher. The results were as follows:

Twelve indicators were below the standard criteria and guidelines for the members' life quality development were formulated.

1. **Economic problems** These were the most important. The members had an average income less than 20,000 baht/person/year and non-durable residences. These problems can be solved by off-farm job extension, growing other crops besides major crops, provision of

information about agricultural production and marketing, provision of knowledge of principles, methods and ideal of cooperatives, extension of market gardening and animal raising for home consumption, provision of knowledge of environmental maintenance to prevent soil deterioration and disease and insect infestation by using bio-fertilizer which will result in reduced cost and increased production, and measures to prevent illegal introduction of onion seeds to prevent a glut on markets and low prices of products.

2. **Education and mental development problems** These included children's lack of opportunity to further their study in a secondary school or to attend vocational training, non-safety in life and possessions due to harmful incidents, and people not using their right to vote. These problems can be solved by making the members realize the importance of education, supporting the people in the community to establish vocation development groups to increase incomes, giving them information about harmful incidents for safety in life and possessions, and helping them to realize the importance of voting in a democratic system.

3. **Health problems** These included the lack of nutritional knowledge of the members and addiction to liquors and smoking. These can be solved by giving them accurate information and knowledge of nutrition, impact of wrong consumption behavior and ill-effects of liquors and smoking. Furthermore, they should be encouraged to have a sideline to increase their incomes.